ՄԻԵՐԻՆ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Posted on October 6, 2010 by Keghart

Category: Opinions

Հրայր Ճէպէճեան, Ազդակ, Պէյրութ, 13 Սեպտեմբեր 2010

> "***Միերին արդարութիւնը կրնայ իրականանալ եւ կերտուիլ, երբ հայը կարենայ տարբերութիւններով հանդերձ, ստեղծել հասարակ յայտարարը իր համազգային հիմնահարցերուն եւ գոյապայքարին:***"

Փոքր Միերին դիւցազներգութիւնը սորված էի հայոց պատմութեան դասապահերուն ընթացքին: Պատանեկան օրերուն չէի կրնար զանազանել իրականը ժողովրդային դիցաբանութենէն: Այն, ինչ որ տպաւորած էր իմ պատանեկան միտքս ու երեւակայութիւնս անոր ուժն էր, եւ թէ ինչպէ՛ս դէմ կը դնէր թշնամիին՝ իր ժողովուրդի պաշտպանութեան համար: ‘Սասնայ ծռեր’ի պատմութիւնները մեր ուսուցիչները կը պատմէին ամենայն խանդավառութեամբ եւ անոր մէջէն վեր կ՝առնէին Առիւծ Միերի կերպարը: Այսպիսով, ան դարձած էր ուժի մարմնաւորումը, այդ պատճառով ալ հիացմունքով սորված էի պատմութիւնը, բայց նաեւ զայն վերածած եմ հերոսի:

Հրայր Ճէպէճեան, Ազդակ, Պէյրութ, 13 Սեպտեմբեր 2010

> "***Միերին արդարութիւնը կրնայ իրականանալ եւ կերտուիլ, երբ հայը կարենայ տարբերութիւններով հանդերձ, ստեղծել հասարակ յայտարարը իր համազգային հիմնահարցերուն եւ գոյապայքարին:***"

Փոքր Միերին դիւցազներգութիւնը սորված էի հայոց պատմութեան դասապահերուն ընթացքին: Պատանեկան օրերուն չէի կրնար զանազանել իրականը ժողովրդային դիցաբանութենէն: Այն, ինչ որ տպաւորած էր իմ պատանեկան միտքս ու երեւակայութիւնս անոր ուժն էր, եւ թէ ինչպէ՛ս դէմ կը դնէր թշնամիին՝ իր ժողովուրդի պաշտպանութեան համար: ‘Սասնայ ծռեր’ի պատմութիւնները մեր ուսուցիչները կը պատմէին ամենայն խանդավառութեամբ եւ անոր մէջէն վեր կ՝առնէին Առիւծ Միերի կերպարը: Այսպիսով, ան դարձած էր ուժի մարմնաւորումը, այդ պատճառով ալ հիացմունքով սորված էի պատմութիւնը, բայց նաեւ զայն վերածած եմ հերոսի:

Ու տարիներու ընթացքին, երբ պատանեկութենէն թեւակոխեցի երիտասարդութիւն եւ սորվեցայ հայ ժողովուրդի պատմութեան դիւցազներգութիւնը, Միերի կերպարը մնաց իբրեւ հերոսի: Բայց սորվեցայ հերոսին ուժը կամրջել հայ ժողովուրդի ազգագրական պատմութեան, ուր մշակոյթի հասկացողութիւնը սկսաւ կամաց-կամաց դարբնել նաեւ իմ ազգային ինքնութիւնս:
4 Յուլիս, 2010, Ֆիլատելֆիա, Միացեալ Նահանգներ, հոն, ուր Ամերիկան կերտեց իր անկախութիւնը եւ ստացաւ ինքնուրոյն նկարագիր: Եւ Ֆիլատելֆիոյ կեդրոնական մասին մէջ կը դիտեմ Փոքր Միերի արձանը:

Ճարտարապետական գեղեցիկ մտայղացումը եւ իրագործումը կու գայ Խորէն Տէր Յարութեանէն: Այս արձանը նուէր է Ֆիլատելֆիոյ հայկական գաղութին կողմէ՝ 24 ապրիլ, 1976-ին Միացեալ Նահանգներու հիմնադրութեան երկու հարիւրամեակին առիթով: Տակաւին նկարին տակ կայ նկարագրականը, որ կ՝ըսէ. ‘Միեր՝ առասպելական հերոսը իր գերազանց ուժականութեամբ, որ կ՝արտացոլացնէ վերապրելու հաւատքը հայ ժողովուրդին՝ աշխարհի առաջին քրիստոնեայ պետութեան’: Փոքր Միեր իր ձեռքին ունի խաչը՝ հայուն վերապրելու կռուանը: Իսկ արձանին տակ եւ չորս կողմը կան հայ ժողովուրդի պատմութենէն դրուագներ՝ Վարդանանց հերոսամարտէն մինչեւ Մեծ եղեռն եւ Ցեղասպանութիւն...: Բայց այս բոլորէն ետք եւ վեր՝ կայ ու կը մնայ վերապրելու հրամայականը, որ Միերի արձանին խորհրդանիշն է...:

Արձանին նայելով՝ կ՝երթամ դէպի անցեալ, երբ սորվեցայ Միերին մասին եւ զայն վերածեցի իմ ազգային հերոսս՝ այդ օրերուն չկարենալով զանազանել իրականը առասպելականէն: Հիմնականը այն է, որ ան իմ պատանեկան սրտին ու մտքին մէջ դարձած է ազգային հերոս, որ այսօր դարձեալ կը մարմնաւորուէր դիմացս ու կը յիշեցնէր հայուն կեանքին հերոսական ընթացքը՝ վերապրելու հրամայականը:

Ֆիլատելֆիա Միացեալ Նահանգներու գեղեցիկ քաղաքներէն մէկն է: Տալըուէր գետը կու գայ աւելի շեշտակի դարձնելու քաղաքին կանաչ ու խիտ ծառերուն գեղեցկութիւնն ու հմայքը: Այդ գեղեցկութիւնը կու գայ ամբողջացնելու անոր տրուած մակդիրը՝ ‘Եղբայրական սիրոյ քաղաք’: Այս քաղաքը նաեւ հպարտ է իր քաղաքացիով՝ Պենճամին Ֆրանքլին, որուն անունը քիչ մը ամէն տեղ է ու քաղաքի տարբեր շրջաններուն մէջ: Պենճամին Ֆրանքլին բազմակողմանի հետաքրքրութեան տէր անձ մը եղած է ու օժտուած է բազմաթիւ կարողութիւններով: Ան կը նկատուի Միացեալ Նահանգներու կերտիչներէն մէկը՝ իբրեւ անկախ պետականութիւն, բայց նաեւ ինքնուրոյն նկարագիր տուած է երկրին:

Հայկական գաղութը կը հաշուէ աւելի քան տասնհինգ հազար անհատ: Գաղութը լաւապէս ժառանգած է քաղաքին ‘Եղբայրական սիրոյ’ հոգին եւ տեսլականը: Կան հինգ հայկական եկեղեցիներ, որոնց երեքը առաքելական, մէկը՝ կաթողիկէ, մէկը՝ աւետարանական: Աւելի քան յիսուն տարիէ ի վեր գաղութը միասնաբար կ՝ոգեկոչէ ազգային-եկեղեցական եւ մշակութային բոլոր տօները: Միասնականութիւնը ոչ միայն խօսք, այլեւ գործ է ու կեանք: Այս միասնականութիւնն է, որ ապրեցայ Ֆիլատելֆիոյ մէջ՝ հայ աւետարանական եկեղեցւոյ մէկ գործունէութեան ընթացքին: Տարբեր եկեղեցիներ ենք եւ տարբեր վարդապետութիւն: Բայց կայ անհրաժեշտութիւնը եւ գործելու ‘հասարակ յայտարար’ անհրաժեշտութիւնը, որ պիտի կարենայ միացնել մեզ՝ նոյնինքն մեր տարբերութիւններուն մէջ: Եւ հայը գտած ու կերտած է այս ‘հասարակ յայտարար’ը՝ Պենճամին Ֆրանքլինի ‘Եղբայրական սիրոյ քաղաք’ին մէջ:
Եթէ մէկ կողմէ կ՝ապրիմ Ֆիլատելֆիան՝ անոր գեղեցկութիւնը եւ համերաշխութիւնը, բայց անպայմանօրէն նաեւ կ՝ապրիմ Փոքր Միերը եւ անոր հերոսական ժառանգը: Նաեւ

այն, որ սորված էի, թէ ինչպէս ժայռը բացուած է, եւ Միեր իր ձիով մտած էր ժայռէն ներս, ու ժայռը փակուած էր: Եւ տակաւին Միեր ժայռէն դուրս պիտի գար միայն այն ատեն, երբ անարդարութիւնը աշխարհին երեսէն վերնար, բարին յաղթէր եւ հողը դառնար արդար եւ այնքան, որ դիմանար անոր ոտքերուն տակ:

Բայց այսօր Փոքր Միեր Ֆիլատելֆիոյ քաղաքի ժայռին մէջ փակուած չէ: Ան դուրս ելած է յախուռն կերպով եւ կանգնած է քաղաքի կեդրոնական մասին մէջ: Ան ոտքերը նետած է այսպէս ըսուած ‘եղբայրական սիրոյ’ քաղաքին մէջ. հոն, ուր կերտուեցաւ Ամերիկայի անկախութիւնը, բայց նաեւ՝ անոր ինքնուրոյն նկարագիրը, որ մարդ անհատին եւ քաղաքացիին շնորհեց արդարութիւն, ազատամտութիւն եւ հաւասարութիւն:

Եթէ Փոքր Միերի արձանը երախտագիտութեան արտայայտութիւն է հայկական գաղութին կողմէ Ֆիլատելֆիոյ քաղաքին, բայց նաեւ՝ հոն կայ վճռականութիւնը, թէ հայը կը վերապրի ու պիտի շարունակէ գոյատեւել, նաեւ՝ յիշեցնել, թէ տակաւին առկայ է հայուն ‘բարի’ յաղթանակը եւ արդար ‘հողը’:

Բայց ‘Եղբայրական սիրոյ քաղաք’ի պատմութիւնը կերտուած է նոյնինքն այդ նկարագիրին վրայ, որ մարդուն եւ հաւաքականութեան խոստացաւ եւ շնորհեց ազատութիւն, արդարութիւն եւ բարիի իրաւունքը: Ամերիկայի պատմութիւնը հիմնուած է այս նկարագիրը կերտելու պայքարին ու ջանքին վրայ, ուստի ան պէտք է մնայ հաւատարիմ եւ անաչառ՝ իր պատմութեան տեսլականին: Հայուն պատմութիւնը իրական է եւ անոր պահանջատիրութիւնը եւ իրաւունքը՝ բարի: Միերին արձանը նաեւ յիշեցնում է, թէ տակաւին պէտք է կերտել այս արդարութիւնը, որով հայը պիտի ապրի իր իրաւունքը՝ ազատ ու բարի:

Միերին պատմութիւնը, իրական թէ դիցաբանական, ունի մէկ ճշմարիտ հիմնաքար՝ հայուն վերապրելու իրականութիւնը եւ իրաւունքը՝ ամբողջական արդարութիւն ունենալու:

Այս իմաստով Միերի արձանը յիշեցնում է, թէ տակաւին կայ հայուն պատմական արդարութիւնը եւ անոր պահանջատիրութիւնը: Պատմութիւն մը, որ իրական է եւ պահանջատիրութիւն մը, որ արդար է: Բայց Միերին արձանը նաեւ յիշեցնում է այն մասին, որ հայուն արդարութեան ու պահանջատիրութեան ճամբան հայուն միասնականութեան միջոցով կը նուաճուի եւ անոր մէջ է: Եւ այս՝ Ֆիլատելֆիոյ մէջ թէ այլուր: Միերին արդարութիւնը կրնայ իրականանալ եւ կերտուիլ, երբ հայը կարենայ տարբերութիւններով հանդերձ, ստեղծել հասարակ յայտարարը իր համազգային հիմնահարցերուն եւ գոյապայքարին: Ասիկա առկայ պէտք է ըլլայ կեանքին տարբեր ոլորտներուն մէջ:

Միերին արդարութիւնը հայուն իրաւունքն է: